V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **503** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 26 april 2010 (2009-2010)

Voorstel van resolutie

van de heren Hermes Sanctorum, Dirk Peeters en Filip Watteeuw

betreffende een duidelijk engagement van Vlaanderen en Europa in de aanloop naar de nieuwe klimaattop te Cancún

verzendcode: LEE

TOELICHTING

De resultaten van de klimaattop COP 15 (de vijftiende Conferentie van de Partijen) in Kopenhagen waren teleurstellend. De klimaattop leidde niet tot een wereldwijde, allesomvattende klimaatovereenkomst voor de periode na 2012, noch tot wereldwijde reductiedoelstellingen op middellange of lange termijn.

De Europese Unie (EU) heeft nu de keuze. Ofwel stelt ze zich tevreden met het realiseren van de 20-20-20-doelstelling. Een doelstelling die door de economische crisis zeker niet meer ambitieus te noemen is. Ofwel scherpt ze de eigen klimaatdoelstellingen aan waardoor ze opnieuw leiderschap in de strijd tegen de klimaatverandering toont. Bovendien kunnen enkel aangescherpte klimaatdoelstellingen leiden tot de noodzakelijke innovatie, technologische vernieuwing en groene banen in de EU.

De EU heeft er dus zelf belang bij om een ambitieuzer klimaatbeleid te voeren. Daarnaast moet de EU ook haar verantwoordelijkheid nemen om de ontwikkelingslanden voldoende, duurzame en voorspelbare financiële en technische steun te verlenen. De ontwikkelingslanden moeten erin ondersteund worden om hun broeikasgasemissies te beperken, zich aan te passen aan de gevolgen van de klimaatverandering en de door ontbossing veroorzaakte emissies te verminderen. De EU moet zo samen met de andere industrielanden – de zogenaamde Annex I – het vertrouwen (her)winnen van de ontwikkelingslanden zodat de nieuwe klimaattop in Cancún wel een succes kan worden.

België is in de tweede helft van dit jaar voorzitter van de EU. En de Vlaamse minister van Milieu, Joke Schauvliege, zal de Raad van milieuministers voorzitten. Vlaanderen en België komen daardoor in een bevoorrechte positie om de Europese voorbereiding van de verdere klimaatonderhandelingen mee richting te geven. Vlaanderen kan maar geloofwaardig zijn in die rol indien ons land zelf voor een ambitieus klimaatbeleid gaat.

Ambitieuzere klimaatdoelstellingen voor de EU zijn wenselijk, haalbaar en noodzakelijk voor technologische vernieuwing en groene banen in de EU

Een groot aantal studies[1] concludeert dat grotere ambities van de EU op het vlak van klimaat en broeikasgasreducties niet alleen noodzakelijk en wenselijk zijn, maar ook best betaalbaar zijn. Door de economische crisis zijn grotere reducties mogelijk tegen lagere kosten. Bovendien zijn de extra baten op het vlak van innovatie en groene banen juist tijdens een economische crisis ook hoger.

Het Europese 20-20-20-klimaatpakket dateert van 2007, maar een aantal aannames in verband met de evolutie van broeikasgassen in een BAU-scenario (BAU: 'business as usual') en de kosten ervan zijn ondertussen gedateerd door de economische crisis.

De economische crisis leidt tot veel lagere broeikasgassen bij BAU (d.i. zonder klimaatmaatregelen). De huidige economische crisis heeft geen tijdelijke, maar een structurele impact op de toekomstige niveaus van broeikasgassen. De economische crisis heeft een grotere impact op de Europese economie dan bij andere Annex I-landen. Broeikasgassen zullen 12% lager zijn in 2020 dan zonder de economische crisis het geval zou geweest zijn in Europa.

Door de economische crisis is de huidige -20%-doelstelling zeer makkelijk bereikbaar. Enkel aangescherpte klimaatdoelstellingen kunnen voor de noodzakelijke innovatie en nieuwe technologieën zorgen. De economische crisis kan de huidige vereiste reductie bijna

[1] Sander de Bruyn, Agnieszka Markowska, Marc Davidson (CE Delft) Why the EU could and should adopt higher greenhouse gas reduction targets. A literature review, March 2010. Commissioned by: Greens/EFA group in the European Parliament.

volledig dekken in de non-ETS-sectoren (ETS: emissions trading system). Die sectoren (huishoudens, transport enzovoort) moeten slechts een magere 3%-reductie realiseren ten opzichte van BAU in 2020.

De EU-ETS-sectoren moeten wel nog een reductie met 19% realiseren, maar een zeer belangrijk deel daarvan kan worden gedekt door CDM/JI/AAU-emissiekredieten (CDM: clean development mechanism; JI: joint implementation; AAU: assigned amount unit). Bovendien kunnen CDM/JI-emissiekredieten uit de tweede fase 'gespaard' worden ('banking') om te gebruiken in de derde fase (2013-2020). Het aandeel van binnenlandse inspanningen krimpt van tweederde van de inspanning in de originele situatie tot eenvierde in de huidige situatie. Met een doelstelling van -20%, loopt het EU-ETS-systeem het risico om geen enkele stimulans meer te betekenen voor klimaatmaatregelen, net zoals na fase 1 toen de prijzen kelderden.

Op 14 april 2010 pleitte Yvo de Boer, voormalig secretaris-generaal van het VN-klimaatbureau UNFCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change), in een hoorzitting in het Europees Parlement voor het optrekken van de Europese reductiedoelstelling voor broeikasgassen naar 30%, omdat tal van studies aantonen dat het halen van de 20%-doelstelling voor Europa eenvoudig is, onder meer door de belangrijke bijdrage van de desindustrialisatie in een aantal Oost-Europese landen. Als we voor ontwikkelingslanden vertrouwenwekkende maatregelen willen nemen en de opkomende economieën willen meekrijgen, dan moeten we ook doelstellingen vooropstellen die een echte uitdaging betekenen voor ons, aldus De Boer.

Recent stelde de Europese Commissie zich ook positief op om te werken naar een 30%-reductiescenario. Zo zei klimaatcommissaris Hedegaard in een speech in het Europees Parlement dat een reductie van 30% technisch en economisch haalbaar is. De uitspraken van Hedegaard waren gebaseerd op een lopende studie van de Europese Commissie die de kosten en baten van het Europese klimaatbeleid in kaart brengt. De studie wordt pas in juni officieel bekendgemaakt, maar in een gelekte nota wordt gesteld dat de geschatte kostprijs voor een broeikasgasreductie van 20% tegen 2020 is gedaald van 70 tot 48 miljard euro per jaar. Een emissiereductie van 30% zou in 2020 81 miljard euro per jaar kosten, zonder rekening te houden met de extra baten op het vlak van bijvoorbeeld luchtkwaliteit.

De economische crisis biedt een 'window of opportunity': grotere reducties mogelijk tegen lagere kosten. Het Nederlandse Planbureau voor de Leefomgeving[2] maakte een schatting van de gemiddelde reductiekosten indien geopteerd wordt om de broeikasgassen met 30% te verminderen in de Annex I-landen. In een eerste studie (2008) werden de directe kosten op 0,55% van het bruto nationaal product (bnp) ingeschat. In 2009 werd echter een update gemaakt van die studie, waarbij rekening werd gehouden met de gevolgen van de economische crisis. Volgens het bijgewerkte verslag zouden de gemiddelde kosten van de bestrijding in Annex I-landen door de economische crisis ongeveer 0,27% van het bruto binnenlands product (bbp) bedragen, dus bijna 50% lager liggen dan zonder de economische crisis. Voor de EU is dat percentage zelfs nog iets lager dan het gemiddelde.

Analoge cijfers komen naar voren uit een studie van het International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA).[3] Die studie schat ook de kosten in van een -30%-reductiedoelstelling in de Annex I-landen en kwam op 0,5% van het bnp zonder de economische crisis en op ongeveer 0,2% met de economische crisis.

[2] M.G.J. den Elzen et al., Sharing developed countries' post-2012 greenhouse gas emission reductions based on comparable efforts, Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), december 2009.

[3] M. Amann et al., The impact of the economic crisis on GHG mitigation potentials and costs in Annex I countries, IIASA, november 2009.

In de resolutie van het Europees Parlement van 10 februari 2010 over de resultaten van de conferentie van Kopenhagen wordt ook erkend "dat de geraamde kosten van de vermindering van 1990-emissies door de EU met 30% tegen 2020, nu lager liggen dan de geraamde kosten van een vermindering met 20% op het moment dat dit percentage was overeengekomen".

Het SERPEC-CC-project (SERPEC-CC: Sectoral Emission Reduction Potentials and Economic Costs for Climate Change)[4], in opdracht van het Directoraat-Generaal Leefmilieu en het Directoraat-Generaal Onderzoek, Technologie en Ontwikkeling van de EU komt tot de conclusie dat de uitstoot van broeikasgassen in de EU-27 met 30% kan worden teruggebracht tegen 2020 (ten opzichte van 1990) en met 45% tegen 2030. De sleutel tot het realiseren van dat potentieel bestaat erin alle energie-uitrusting in de EU aan het einde van zijn economische levensduur te vervangen door energie-uitrusting met energie-efficiënte en koolstofarme technologieën. De daaruit voortvloeiende lagere energierekeningen zullen naar verwachting de kosten van een dergelijke transactie grotendeels kunnen terugbetalen.

Het is dus niet alleen belangrijk om de klimaatdoelstellingen aan te scherpen, maar ook om vooral in te zetten op energie-efficiëntie en hernieuwbare energie om die klimaatdoelstellingen te halen. Het is belangrijk dat de EU ook een keuze maakt voor een ambitieuze en bindende energiebesparingsdoelstelling.

Investeringen in energie-efficiëntie en hernieuwbare energie kan het herstel van de economie helpen door banen te creëren, energiekosten te laten dalen en het overgebruik van natuurlijke hulpbronnen te verminderen. Een goed klimaatbeleid leidt tot meer banen in de bouwsector (onder meer isolatie), hernieuwbare energiesector en transportsector (minder banen in wegvervoer, maar veel meer in openbaar vervoer). Wel is de impact op werk niet echt hoog, aangezien er banen verloren gaan in de energie-intensieve sectoren omdat die hun concurrentiepositie aangetast zien. Maar een structurele herverdeling van banen garandeert op lange termijn betere kansen voor een duurzame groei.

Hermes SANCTORUM

Dirk PEETERS

Filip WATTEEUW

[4] Ecofys et al., Sectoral Emission Reduction Potentials and Economic Costs for Climate Change (SERPEC-CC). Summary report. In cooperation with ICCS, IPTS, AEA, CE Delft.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– gelet op het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering (United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)) en het Kyotoprotocol bij het UNFCCC;

– gelet op het Actieplan van Bali, aangenomen in december 2007 tijdens de 13de VN-Klimaatconferentie;

– gezien de vijftiende Conferentie van de Partijen (COP 15) bij het UNFCCC en de vijfde Conferentie van de Partijen bij het Kyotoprotocol (COP/MOP 5), die van 7 tot en met 18 december 2009 in Kopenhagen (Denemarken) hebben plaatsgevonden, en gezien het akkoord van Kopenhagen;

– gelet op het EU-klimaatveranderingspakket dat op 17 december 2008 is goedgekeurd;

– rekening houdend met de resolutie betreffende het nieuwe klimaatverdrag van Kopenhagen, aangenomen door het Vlaams Parlement op 9 december 2009;

– gezien de volgende conferentie, COP 16, die in Cancún (Mexico) zal worden gehouden van 29 november tot 10 december 2010 en de belangrijkste voorbereidende meeting voor COP 16 in Bonn eind mei 2010;

– aangezien België in de tweede helft van dit jaar voorzitter is van de EU, waardoor België in een bevoorrechte positie komt om de Europese voorbereiding van de verdere klimaatonderhandelingen mee richting te geven en de Vlaamse minister van Milieu, Joke Schauvliege, gedurende die periode de Raad van milieuministers zal voorzitten;

– overwegende dat de onderhandelingen over een allesomvattende internationale overeenkomst over de klimaatverandering voor de periode na 2012 in december 2009 zijn geëindigd met een teleurstellend akkoord, waarvan de Conferentie van de Partijen bij het UNFCCC enkel nota heeft genomen;

– overwegende dat het akkoord niet juridisch bindend is, geen emissiereductiedoelstellingen bevat en evenmin een specifieke toezegging inhoudt om in 2010 een juridisch bindende overeenkomst te sluiten;

– overwegende dat in het akkoord wordt erkend dat de wereldwijde temperatuurstijging moet worden beperkt tot 2° C en dat wordt overeengekomen dat er moet worden onderzocht hoe de stijging kan worden beperkt tot 1,5° C;

– overwegende dat in het vierde verslag van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPPC) en in steeds meer wetenschappelijk bewijsmateriaal wordt erkend dat er een drastische vermindering van de wereldwijde emissies nodig is om de wereldwijde temperatuurstijging te beperken tot 2° C of 1,5° C;

– overwegende dat verscheidene ontwikkelde landen en ontwikkelingslanden de formulering en tenuitvoerlegging van een nieuw internationaal klimaatbeschermingskader niet hebben gesteund;

– overwegende dat de EU alle belang heeft bij een koppeling van de strijd tegen de klimaatsverandering en de inspanningen voor een economische relance, omdat investeringen in een lagekoolstofeconomie voor duizenden groene banen in Europa kunnen zorgen;

wat de houding van Europa betreft:

– betreurt dat het akkoord dat tijdens de COP 15 is bereikt zo zwak is, aangezien het een wereldwijde, allesomvattende klimaatovereenkomst voor de periode na 2012 niet dichterbij brengt, geen wereldwijde reductiedoelstellingen op middellange of lange ter-

mijn inhoudt en niet bepaalt wanneer de wereldwijde emissies hun hoogtepunt moeten bereiken;

– benadrukt de historische verantwoordelijkheid van de ontwikkelde landen voor de onomkeerbare klimaatverandering en hun verantwoordelijkheid om de ontwikkelingslanden voldoende, duurzame en voorspelbare financiële en technische steun te verlenen om hen te stimuleren zich te verplichten tot de beperking van hun broeikasgasemissies, zich aan te passen aan de gevolgen van de klimaatverandering en de door ontbossing en aantasting van de bossen veroorzaakte emissies te verminderen en ook de capaciteitsopbouw te versterken om te voldoen aan verplichtingen op grond van de toekomstige internationale overeenkomst;

– is positief over de engagementen die sommige ontwikkelingslanden voor, tijdens en na de onderhandelingen in Kopenhagen zijn aangegaan; merkt op dat in het akkoord melding wordt gemaakt van meting, rapportage en verificatie van de reductiemaatregelen van de ontwikkelingslanden door middel van nationale verslagen, die het voorwerp zullen uitmaken van internationale raadplegingen en analyses volgens nog vast te stellen richtsnoeren, waarbij ervoor moet worden gezorgd dat hun soevereiniteit wordt geëerbiedigd en dat de middelen behoorlijk worden besteed;

– gaat akkoord met de instelling van een mechanisme om emissies door ontbossing en aantasting van bossen te verminderen en de verwijdering van broeikasgassen door bossen te bevorderen en een technologiemechanisme om de ontwikkeling en overdracht van technologie te versnellen, en benadrukt dat alle toekomstig REDD-plannen (REDD: reducing emissions from deforestation and degradation) de rechten van autochtone bevolkingsgroepen en plaatselijke gemeenschappen moeten eerbiedigen;

– betreurt het gebrek aan vooruitgang bij het aanpakken van de wereldwijde emissies van de lucht- en scheepvaart en dringt erop aan dat in toekomstige overeenkomsten rekening wordt gehouden met het volledige klimaateffect van de luchtvaart en dat de reductiedoelstellingen voor de lucht- en scheepvaart dezelfde zijn als die voor de overige industriesectoren;

– wijst erop dat het publiek zich beter bewust wordt van de gevolgen van de klimaatverandering voor de ontwikkelingslanden, maar ook voor snel opkomende economieën; verzoekt om een versterkte dialoog, in het bijzonder met de minst ontwikkelde landen, de alliantie van kleine eilandstaten (Alliance of Small Island States (AOSIS)) en Afrika, met het oog op een bindende internationale overeenkomst inzake klimaatverandering die de impact en de voorspelbare gevolgen van de klimaatverandering voor de demografie, de volksgezondheid, de migratie en de economieën van die gebieden moet beperken;

– blijft pleitbezorger van de klimaatonderhandelingen in het kader van de Verenigde Naties als de enige legitieme organisatie die zich bezig moet houden met vraagstukken van een zo fundamenteel belang voor de gehele wereldbevolking; is echter van mening dat er met spoed ernstig moet worden nagedacht over de vraag hoe het proces efficiënter kan worden gemaakt;

– onderschrijft de beslissing van de Europese ministers van Leefmilieu van 15 maart 2010 om vast te houden aan een tweesporenstrategie, waarbij er enerzijds gestreefd wordt naar een voortzetting van de engagementen in het kader van het Protocol van Kyoto en er anderzijds nieuwe inspanningen gedaan worden om met sleutelspelers als de Verenigde Staten (VS) en China tot een bindend akkoord te komen;

– is van mening dat het uitblijven van een internationale overeenkomst geen reden is om verdere EU-beleidsmaatregelen uit te stellen ter verwezenlijking van de reeds juridisch bindende toezegging van de EU om haar emissies tegen 2020 met 20% te verminderen, en is tevens van mening dat ambitieuze en bindende energiebesparingsdoelstellingen hier deel van moeten uitmaken;

wat de opstelling van Vlaanderen betreft:

– neemt verheugd kennis van het feit dat de Vlaamse Regering in het kader van de keuze voor een groen stedengewest in Pact 2020 en in het kader van de beleidsnota Leefmilieu 2009-2014 werk wenst te maken van een verdieping en verbreding van het klimaatbeleid in Vlaanderen en van een breed overleg ter voorbereiding van een nieuw Vlaams Klimaatbeleidsplan voor de periode 2015-2020;

– neemt ook verheugd kennis van de nieuwe studie van de Fédération de l'Energie d'Origine Renouvable et Alternative (EDORA) en ODE-Vlaanderen (ODE: Organizatie voor Duurzame Energie) die stelt dat in België een doelstelling van 18% hernieuwbare energie tegen 2020 reëel haalbaar is;

– vraagt de Vlaamse Regering in verband met nieuwe engagementen binnen het Europese kader:
  1° op federaal en op Europees niveau maximaal aan te dringen op een economisch herstelplan dat kiest voor de transitie naar een duurzame Europese economie, waarbij het milieu beter beschermd wordt en veel groene banen kunnen worden gecreëerd in de Europese lidstaten;
  2° op federaal en op Europees niveau aan te dringen op een verdergaand eenzijdig Europees engagement om zo de kansen op een verdergaande meerzijdige overeenkomst aanzienlijk te verhogen;
  3° in het kader van het Belgisch EU-voorzitterschap de volgende doelstellingen na te streven in de aanloop naar een nieuwe klimaattop in Cancún:
    a) een aanscherping van de ambities van de EU en de vastlegging van een unilaterale reductiedoelstelling voor 2020 van een reductie met 30% van de uitgestoten broeikasgassen ten opzichte van 1990;
    b) een verdere optrekking van dit engagement tot een reductie van 40% van de broeikasgassen als andere Annex I-landen vergelijkbare inspanningen willen doen;
    c) het vasthouden aan de tweede verbintenisperiode (2015-2020) in het kader van het Kyotoprotocol;
    d) het tot stand brengen van een nieuwe 'klimaatdiplomatie' en het vormen van 'versterkte samenwerking' binnen het UNFCCC-raamwerk van een 'coalition of the willing' die openstaat voor alle landen (industrielanden, opkomende landen en ontwikkelingslanden) die de klimaatverandering als een ernstige bedreiging voor de mensheid zien en bereid zijn concrete maatregelen te nemen die verder gaan dan de toezeggingen, gedaan in het kader van het Kopenhagenakkoord;
    e) de snelle operationalisering van het toegezegde jaarlijkse fonds van 100 miljard dollar van de ontwikkelde landen tegen 2020 en het bedrag van 30 miljard dollar ten behoeve van de ontwikkelingslanden over de komende drie jaar (2010-2012) om de klimaatverandering te helpen bestrijden;
    f) concrete en, zo nodig, ook eenzijdige stappen vanuit de EU om dat bedrag verder op te trekken tot 120 miljard euro tegen 2020;
    g) de garantie dat verplichtingen om te voorzien in de vereiste voorspelbare financiële ondersteuning voor het opvangen van de klimaatverandering en de aanpassing in UNFCCC-kader, nieuw moeten zijn en een aanvulling moeten vormen op de officiële ontwikkelingshulp en de bestaande verplichtingen tot het verlenen van officiële ontwikkelingshulp die erop gericht zijn tegen 2015 0,7% van het bruto binnenlands product (bbp) te bereiken;
    h) de garantie dat de 7,2 miljard euro aan 'snelle start'-steun die de EU-lidstaten aan de ontwikkelingslanden hebben toegezegd, nieuwe steun moet zijn en een aanvulling moet zijn op begrotingsmiddelen voor officiële ontwikkelingshulp, en dat die steun op EU-niveau moet worden gecoördineerd en zo spoedig mogelijk operationeel moet worden;

i) onderhandelingen tussen Europa en de VS om te komen tot een verenigbaarheid van de opkomende koolstofhandel in de VS met die in Europa, waardoor een trans-Atlantische koolstofmarkt ontstaat als voorloper van een wereldwijde koolstofmarkt;

– vraagt de Vlaamse Regering in verband met nieuwe engagementen op Vlaams vlak:
1° in het kader van het Toekomstpact 2020 maximaal te kiezen voor de transitie naar een duurzame economie waarbij ook duizenden groene banen kunnen worden gecreëerd in Vlaanderen;
2° daarom bij de opmaak van het nieuwe Vlaams Klimaatbeleidsplan voor de periode 2015-2020 minstens uit te gaan van een scenario waarbij Vlaanderen inspanningen doet tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen overeenkomstig een Europese vermindering van 30%, respectievelijk 40% en daarvan zowel de kosten als alle baten te laten doorrekenen en die resultaten voor te leggen aan het parlement en aan het middenveld bijvoorbeeld op een nieuwe klimaatconferentie;
3° ook haar doelstelling op het vlak van hernieuwbare energie aan te scherpen en zich – in het verlengde van de studie van EDORA/ODE – ertoe te engageren dat in Vlaanderen tegen 2020 minstens 18% van de energie geproduceerd wordt op basis van hernieuwbare energie;
4° aldus op korte termijn de nodige stappen te ondernemen, zodat Vlaanderen op basis van duidelijk eigen engagementen de federale en Europese voorbereiding van de nieuwe klimaattop te Cancún mee kan aansturen.

Hermes SANCTORUM

Dirk PEETERS

Filip WATTEEUW